

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 4. Ex prædicti morulis non inferri diuisionem continui, potius
necessarias esse, ne diuidatur efficaciter, ostenditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

unicum instans quiescere, quia quælibet pars potest indigere impulsu producendo in diuerso instanti, in quo pars illa non mouetur, quia impulsus non mouet corpus in primo instanti, in quo, in illo producit, & hac parte aeris, seu medij quiescente, mobile quiescere necessum est, quia non potest hoc moueri, si non moueatur pars immediata medij, quæ illi spatium relinquit, & pars alia mediata, quæ spatium relinquit parti immediatæ, & alia magis mediata, quæ minùs mediata spatium præstet & sic de aliis innumeris ferè partibus. Ex hac doctrina facillè respondet recentioribus, qui dicunt sagittam in quocumque instanti, mouendam esse, quia in quocumque vim habet, ad vincendam aeris resistentiam. Quia etsi verum sit, sagittam in quocumque instanti vim habere per se loquendo, ad remouendum aerem immediatum, per accidens non potest illum remouere in pluribus instantibus, in quibus partes aliæ aeris valde distantes moueri non possunt, quia corrupta fuit intensio necessaria impulsus, vt pars illa moueretur, ac proinde in hoc instanti debet illa intensio compleri per productionem aliquorum graduum impulsus, quæ semper sit quiescente mobili, quia impulsus non valet in primo instanti, in quo recipitur in subiecto, illud loco mouere. Quiescit ergo mobile, non propriè propter aliquam resistentiam formalem, sed ex defectu principij apti vt in illo instanti partes medij remotiores moueantur.

20 Contra euidentiā sensuum has morulas defendi putant recentiores, ex eo quod morulas istas non videamus, & videamus motum, quod signum est, non dari tales morulas, quia si darentur, cum longè pluribus temporis instantibus morulæ intercedant, quàm detur motus, potior ratione morulæ quam motus viderentur. Quomodo enim fieri potest, me non videre mobile per mille instantia quiescere, & videre per vnicum instans moueri. Rationem hanc magnificiunt prudentes neoterici, quæ vitum benè tinctum principijs Animæsticis, qui attentè perpendat quomodo quies, & motus percipiatur, à nostra sententia non dimouebit, neque mediocrem adhuc difficultatem ingeret. Suppono, de quo Controu. 12. de anima punct. 1. motum sensu externo non percipi, sed tantum per discursum cognosci ex cognitione sensationis præsentis, & memoria præteritæ deductum. Rem explico. Video modò hæc extrema cum hac distantia, recordor me immediatè antea vidisse eadem corpora cum diuersa distantia. Ex quo infero corpus illud, quod respectu omnium diuersam distantiam habet, fuisse motum & deduco corpus illud fuisse motum in illo instanti, in quo diuersam acquisiuit distantiam: quod si corpora omnia, etiam illa, quæ se mouent sub eadem distantia semper appareant, non poterit intellectus motum inferre, neque inter præsentias discernere. Sic qui intra nauis chamaram vehitur, motum non percipit. Ex hoc infero, ex eo esse magis, minusve perceptibilem, quod maior minorve sit diuersitas distantia, quàm modò habet respectu illius, quam antea habebat, quia si per impossibile per integrum annum duraret motus, quo indiuisibilia corporis per vnicum tantum indiuisibile mouentur, motus ille non perciperetur. Si verò in vnico temporis instanti ego ex Compluto Romam migrarem, motus ille perciperetur etiam instantaneus esset. Deinde est etiam notandum in hoc instanti non percipi motum in hoc instanti exercitum, vt distinctum ab omnibus motibus factis in aliis instantibus, quia sicuti non possum ego discernere inter distantiam, quam habet hoc mobile à reliquis corporibus in hoc instanti, & distantiam, quam habebat in instanti præcedenti, ita non possum adhuc intellectu discernere partem motus exercitam in hoc instanti à parte motus, qui in instanti præcedenti præcessit, sed in hoc instanti video maiorem esse distantiam, quam habet corpus omnibus alijs, quas ab hac valeo discernere. Ex quo infero corpus fuisse motum in eodem instanti, in quo illa maior accreuit distantia, quam indocti existimant totam creuisse in illo instanti, in quo illam discernunt, & ita tantum inferunt in illo instanti corpus moueri, docti verò sciunt non percipi distantiam successiue acquisitam in primo instanti, in quo incipit, sed percipi incipere aliquo tempore postquam acquisiti inceptit, & ita ex distantia diuisibili, quam modò percipiunt, inferunt corpus in instantibus præcedentibus motum fuisse.

21 Ex hoc modo percipiendi motum, facillè inferitur, quomodo quies percipiatur, quæ si sumatur pro negatione motus, sensibus percipi non valet, quia sensus negationes

non percipiunt, si verò sumatur pro permanentia, seu continua duratione eiusdem actionis indiuisibiliter sumpe terminata ad eandem præsentiam, percipi sensibus nullatenus potest, quia durationes rerum non possunt sensibus percipi, neque substantia actionis terminata ad præsentiam alicuius sensus obiectum est. Percipitur ergo quies ex eo quod intellectus cognoscat modò hanc distantiam, & recordetur immediatè antea eandem præcessisse, ex quo inferit, corpus illud nullatenus fuisse motum. Est etiam apprimè notandū, longum discrimen inter medium, in quo quies interrupta & partes diuersæ motus etiam interrupte percipiuntur, quod media diuersa ad cognoscendas diuersas partes motus continuantur inter se, & etiam interruptumpantur, possunt continuari, quia interruptio non est destructio partis, quæ immediatè præcessit, in fine cuius motus mobile distat per octo partes spatij, etiam inter hanc, & illam partem distantia acquirendam quies intercessit, continuantur enim omnes distantia etiam non continuè, sed discretè sint acquisitæ. Medium verò deueniens ad quietem cognoscendam eo ipso quod corruptur, destruitur pars interrupta, & ita non possunt media interrupta vnum medium efficere aptum ad quietem cognoscendam. Ratio est, quia quies percipitur per permanentiam in eodem spatio, diuersæ autem permanentie motibus interruptæ non possunt continuari, neque vnā permanentiam adequatam efficere, quia postquam ego permanens fui per quadrantem in hoc spatio, cum primò moueor ab illo, illa permanentia destruitur per acquisitionem alius spatij, in quo si iterum permaneam, permanentia hæc secunda cum prima non vniatur, neque per modum vnus poterunt deferuire ad quietem percipiendam.

Ex his facillè disparitatem reddo, cur in motu morulis interruptis, possumus motum discernere, & non morulas. Dico enim motus percipi, quia etiam si per innumera instantia interruptantur, resultat ex illis omnibus vna maior distantia, in qua cognoscantur omnes partes motus, quæ successiue transierunt, & quietem non percipi, etiam si pluribus instantibus existat, quam motus, quia diuersæ quies, in diuersis spatijs, partibus motus interruptæ, non faciunt vnā maiorem permanentiam in eodem spatio, ratione cuius possint quietes illæ interruptæ percipi, sicut percipiuntur partes motus interruptæ per vnā maiorem distantiam mobilis ab alio corpore. Neque refert quietem plus tempore durare, quam durant partes motus, quia, vt dicebam, ad hoc vt percipiatur motus, necessum non est tempore diuisibili esse factum, neque extensio temporis, in quo est factum, aliquid conducit, sed extensio distantia, & hanc tempore diuisibile durare, etiam si motus in instanti contigerit, nam, vt supra dicebam, perciperet quique, me motum esse, si in instanti ex Compluto Romam migrassem, si tempore diuisibili Romæ permanerem, vt noua distantia perciperetur, conducit enim plurimum ad sensationes, obiecta nonnulla notabili tempore esse applicata, vix enim sentiuntur cum breuissimo aliquo tempore applicantur, vt patet in homine, qui ferè nihil, aut nihil sentit prunam, quam breuissimo oculi ictu manu tangit.

S. IV.

Ex prædictis morulis non inferri diuisionem continui, possumus necessarias esse, ne diuidatur efficaciter ostendo.

13 Circulum superiorem rotæ circulariter se mouentis 13 velocius moueri circulo inferiori, seu viciniore centro eiusdem rotæ, apud omnes certum est, quia in eodem tempore vterque circulus percurrit totum spatium, ita vt quodlibet punctum relictum spatium iterum acquirat, postquam successiue occupauit omnia indiuisibilia spatij correspondentia omnibus punctis circuli, sed quo circulus magis distat à centro, maius spatium occupat: ergo quodlibet punctum circuli distantioris maius spatium percurrit in eodem tempore, quocumque alio puncto circuli inferioris: ergo velocius mouetur quodlibet punctum circuli superioris, puncto alio inferioris seu viciniore centro, & consequenter, velocius mouetur circulus superior, circulo alio inferiori. Ex hoc inferitur, aliquando moueri circulum superiorè, circulo inferiori, seu viciniore quiescente, quam sequelâ admittunt omnes, qui minorem velocitatem motus, ex morulis, quibus inerrumpuntur, procedere defendunt. Ex his morulis necessariò videtur inferri vnionem inter

inter circulum superiorem, & inferiorem disrumpi, & consequenter diuidi lineam ductam à centro rotæ vsque ad illius circumferentiam, quod sic ostendo. Hoc punctum circuli superioris est vnitum alij puncto circuli inferioris, cui est approximatum: ergo si immoto circulo inferiori, superior mouetur, deperditur approximatio, quæ erat inter hoc punctum circuli superioris cum inferiori: ergo deperditur vnio, quæ sine approximatione subsistere non potest, illa enim, quæ localiter distat, naturaliter saltem vnionem habere non possunt: ergo diuiduntur omnia puncta lineæ ductæ à centro ad circumferentiam, quæ componitur ex punctis pertinentibus ad diuersos circulos. Quod si aliquo modo defendi possit, lineam hanc non corrumpi saltem necessariò inferri videtur notabiliter inflecti.

24. Hoc argumentum æquè pugnare contra Aristotelis sententiam facile quisque, ipsis oculis cernet, non tamen ex communi malo solatium sumendum, sed quomodo proprium declinari valeat inspicendum est. Hoc argumentum esse fallax, & inefficax efficaciter ostendo. Si in omnibus instantibus, in quibus mouetur circuli superiores, mouerentur etiam inferiores, dum indiuisibile *A*, circuli superioris percurreret viginti indiuisibilia spatij, indiuisibile *A*, aliud circuli inferioris centro valde vicini percurreret alia viginti indiuisibilia: ergo dum indiuisibile *A*, circuli superioris semel percurreret spatium, per quod mouetur, bis percurreret totum spatium, per quod mouetur, & indiuisibile *A*, aliud circuli vtroque centro viciniore, illique valde propinquo, percurreret spatium per quod mouetur. Probo consequentiam, circulus superior, verbi gratia, circulus pertinens ad vltimam superficiem, est duplo maior, alio circulo, illi inferiori, centroque viciniore, & hic est duplo maior alio infimo, & centro magis vicino: ergo Pono tres circulos, quorum superior habet viginti puncta, inferior decem, & infimus quinque, dum tria indiuisibilia *A*, *A*, *A*, horum trium circulorum percurrunt, quodlibet viginti indiuisibilia spatij, indiuisibile *A*, circuli superioris semel percurrat totum spatium proprii circuli, & indiuisibile *A*, circuli inferioris, dum alia viginti indiuisibilia spatij pertransit, bis pertransit spatium proprii circuli, & dum indiuisibile *A*, circuli infimi successiue occupat viginti indiuisibilia spatij, quater omnia indiuisibilia proprii circuli occupat: ergo si hæc omnia indiuisibilia mouerentur semper in eisdem instantibus temporis, ita vt numquam aliquod illorum quiesceret, dum aliud moueretur in eadem mensura quodlibet illorum percurreret viginti indiuisibilia spatij, & ita dum vnum percurreret semel spatium proprii circuli, aliud suum circulum bis percurreret, & quater aliud: ergo necessariò hæc puncta notabiliter inflecterentur, & localiter separarentur, illorumque corrumpetur vnio: quomodo enim posset punctum circuli inferioris retinere vnionem cum puncto circuli superioris, & cum illo rectam constituere lineam, si dum punctum circuli superioris semel tantum, punctum aliud circuli inferioris bis, quater vt totum spatium, per quod mouetur percurrat? ergo necessum est, puncta circulorum inferiorum aliquando quiescere, dum mouentur puncta superiorum, ne puncta ad diuersos circulos spectantia, & consequenter, ne circuli ipsi inter se discontinuarentur.

25. Venio iam ad rationem, quæ discontinuationem ex separatione locali intendit deducere. Ratio propter quam discontinuationem hanc ex morulis recentiores inferunt, est quia inferitur ex illis, separari localiter puncta, quæ antea erant vnita, quia eo ipso, quod punctum vnum approximatum moueatur, altero approximato immoto, ab illo separatur, & posita separatione locali, non potest vnio permanere, sed rationem hanc nullius esse momenti, clarè ostendo. Cum virgula aliqua viridis, seu arundo inflectitur, mouetur vna pars illius altera immota, vt patet, cum non tota virgula inflectitur, sed tantum illius pars superior, vt contingit in arbore aëre agitata, & tamen tunc permanent omnes partes virgæ cum eadem vnione, quam antea habebant, ergo ex eo quod moueatur hæc pars immota alia, cui hæc est vnita, non inferitur, partes illas separari localiter, illarumque corrumpi vniones. Sunt etiam alia innumera exempla, in quibus ex partibus vnitis mouentur partes aliquæ, omnibus aliis, etiam immediatè vnitis, quiescentibus, vt cum quis caput erigit, vel deprimit, immoto pectore, manum comprimit, vel explicat, immoto brachio, & cum quis partes aliquas chartæ, hoc, vel

illo modo, plicat, partibus aliis quiescentibus, in quibus omnibus casibus admittendum est, ex partibus immediatè vnitis, his immotis, illas moueri: ergo eodem modo poterit admitti, ex circulis in rota immediatè vnitis, hos moueri illis immotis, retenta omni vnione, eadè enim est ratio casibus adductis, ac in rotæ motu, quod manifestè ostendo. Arguunt aduersarij, ex duobus punctis vnitis vnum mouetur altero immoto: ergo separantur localiter: ergo diuiduntur quia vnio subsistere nequit inter extrema localiter separata: quod argumentum eodem omnino modo fit in omnibus prædictis casibus, quia quotiescumque moueo manum, immoto brachio, dantur aliqua indiuisibilia, seu aliquæ partes in manu, quæ mouentur, & vnionem habent immediatam cum aliis, quæ non mouentur: ergo eodem modo inferendum est, hæc indiuisibilia seu has partes immediatè vnitas localiter separari, illarumque corrumpi vnionem, quæ in extremis localiter distantibus reperiri nequit. Rem totam vnico enthymemate declaro, & probo. Omnes experiuntur, lineas arboris ductas à radicibus vsque ad ramorum extrema, moueri secundum aliquas partes, & non secundum alias, quin localiter separantur, neque illarum vnio corrumpatur: ergo ex simili motu in lineis ductis à centro globi ad illius circumferentiã, neque partium separatio, neque illarum vnionum corruptio inferenda est.

26. Qui rem hanc plenè calleat, statim manus dabit, fatebiturque, argumentum supra factum nullius esse momenti ad inferendam discontinuationem linearum, aut circulorum in rotæ circulari motu: qui verò illam non attente inspexerint, respondebunt, arbores, papyrum, & reliqua viuentia, esse corpora flexibilia, ferrum autem inflexibile esse, ac proinde etiam si illa corpora non diuidantur in casibus adductis, ferrum tamen, & alia corpora inflectibilia, necessariò diuidenda esse. Solutionem hanc breuissimè abigo. Argumentum intendit probare, inferri separationem localem inter partes vnitas, ex eo quod vna pars corporis, seu lineæ rotæ moueatur, alia immota: ergo hæc separatio eodem modo inferetur in corpore ferreo, papyraceo, flexibili, vel inflexibili: ergo eodem modo inferitur in omnibus discontinuatio. Probo clarè nullum est corpus, quantumuis flexibile illud sit, cuius partes localiter separatæ, possint esse vnitæ: ergo argumentum, quod media separatione infert discontinuationem, ex eo quod moueatur hæc pars immota alia huic vnita, eodem modo probat in quocumque corpore: ergo si ex huiusmodi motu inferitur discontinuatio, ratione locali separationis, in corporibus, quæ inflexibilia appellas, eadem inferenda est in corporibus aliis, quæ flexibilia sunt. Existimo neque verbis adhuc eludi posse redargutionem factam contra prædictum argumentum, quatenus illo intenditur deduci corruptionem vnionum, media separatione locali, ex eo quod hæc pars moueatur, immota alia comparte, cui est vnita, quapropter miror tot acutos recentiores hoc argumento oppressos, hæc non inspexisse, quæ luce clarius oculis parent. Quod in hoc argumento non ita facile poterit redargui, est, dandum esse in lineis corporis rotundi maximam inflexionem, quæ admitti nequit, tum quia corpora dura illam non patiuntur, quæ facilius diuiduntur, quàm inflectuntur, tum quia est contra experientiam, quia videmus lineam rectam ductam à centro rotæ ad illius superficiem semper cum eadem manere rectitudine, quantumuis circulariter moueatur rota.

§. V.

Quomodo alij præcedentem difficultatem dissoluant.

27. O Stendi, argumentum supra factum inefficax esse, ad inferendam separationem localem, & media hac, continui diuisionem: explicandum est modò, quomodo in linea ducta à centro rotæ vsque ad illius superficiem extimam, siue sit corporis ferrei, siue aliorum, quæ flexibilia appellantur, possit punctum superius, moueri, immoto inferiori, quin separetur localiter, sed semper maneant approximata, & cum eadem vnione, vt non solum ostendatur, prædictum argumentum, non rectè procedere, sed illius difficultati satisfiat. Restat etiam explicandum, an in motu circulari aliqua linearum inflexio concedenda sit, adducam modò aliorum solutiones, & propriam aliam postea dabo.

28. Supponunt recentiores aliqui, quodlibet punctum circuli inferioris se habere per modum centri respectu aliquorum

Gg 4 puncto